

SZOMATOINFRA – A Radiológiai Szakmai Kollégium állásfoglalása

Az elmúlt időszakban a média több ízben (pl.: Népszabadság, április 18., április 26., Info-rádió április 26.) hírt adott a dr. Szacsy Mihály, a BME Nukleáris Technika Tanszék – önmagát „szomatológus”-nak nevező – tudományos munkatársa által kidolgozott, úgynevezett „szomatoinfra” eljárásról, mint széleskörű, átfogó lakosságszűrésre alkalmas módszerről, melyet annak ártalmatlan volta miatt egészségügyi szakképesítés nélkül is lehet végezni a WHO véleménye alapján. A módszer részletes fizikai elveit, működési módját, a megbízhatóságára vonatkozó statisztikai elemzéseket (érzékenység, pontosság, pozitív és negatív prediktív érték, kiszűrtek aránya, betegek aránya a kiszűrtek között, stb.) ismertető közleményeket nem találtunk sem a szakmai publikációk körében, sem egyéb forrásokban. A tudósításokban, interjúkban több alkalommal is szó esett – az Országos Tisztai Főorvosi Hivatalra („rövidesen megkezdődik a lakosságszűrés bevezetése”), illetve az Egészségügyi Minisztériumra (forgalomba hozatali engedély, CE jelzés engedélyezése), a Honvédelmi Minisztériumra (katonai alkalmassági vizsgálatok bevezetése), az Országos Sportegészségügyi Intézetre (sportolók gyors állapotfelmérése) való hivatkozás mellett – az ETT „támogatásáról” is.

A Radiológiai Szakmai Kollégium növekvő aggodalommal figyeli az eljárással kapcsolatos sajtókampányt, illetve az ebben hivatkozott hivatalos támogatást. Rendkívül sajnálatosnak tartjuk, hogy egy, a humán egészségügyi ellátásban alkalmazni kívánt képalkotó eljárással az egészségügyben dolgozó szakértők szenzációhajhász módon, a médiumokból hallanak először, ami egyrészt nem túl etikus eljárás, másrészt azt a benyomást kelti, hogy a módszer kidolgozói esetleg nem szívesen vállalnák az ilyenkor szokásos, a szakmai közvélemény keretei között lefolytatott objektív vitát és megmérést. Aggodalmunk okai a következők:

- Eddig nem állt módunkban találkozni a „szomatológia” tudományával, illetve e tudomány egyetlen képviselőjével sem. A internetes keresés alapján megállapítható, hogy ismerethiányunk nem véletlen, a csekély számú találat az ezoterikus áltudományok körében mutatkozott.
- Évtizedek óta ismert a termográfia nevű eljárás, amelynek lényege, hogy az emberi test, vagy egyes testrészek hőterképe (infravörös kisugárzásának megjelenítése) alapján próbál következtetéseket levonni az egyes szervek működéséről. A „szomatoinfra” eljárás kísértetiesen emlékeztet az úgynevezett tele-termográfiára, amellyel kapcsolatban a legfontosabb tapasztalat az, hogy nem képes kellő megbízhatósággal jelezni és kizárni az egyes, a bőrfelszín alatt mélyebben elhelyezkedő szervek kóros eltéréseit. A megjelent hírekből nem derül ki, mennyiben képes az „új” eljárás többlet-információt nyújtani a korábban diszkreditálódott módszerhez képest.

- Bárhogyan is működik a „szomatoinfra”, a képalkotó diagnosztikai módszerek bevezetését – az orvos-szakmai szabályoknak megfelelően – hosszú klinikai vizsgálatoknak kell megelőzni, hogy a nemzetközileg elfogadott elveknek, az ún. „evidence based medicine” feltételeinek megfeleljen. Ez alól nem jelent felmentést a módszer fizikai ártalmatlansága sem.
- A szűrő módszerekkel kapcsolatban további, rendkívül szigorú szakmai feltételrendszer létezik, amelynek teljesülnie kell minden új eljárás szűrővizsgálatként való alkalmazása esetén. A szűrés megkezdése előtt definiálni kell azt a betegcsoportot, amelyre szűrni kívánunk (hiszen nincs olyan módszer, amely minden ember minden betegségét képes kimutatni), meg kell határozni a kiemelés kritériumait, és igazolni kell, hogy egyrészt a kiemelték között valóban gyakrabban fordul elő a kérdéses betegség, másrészt biztosnak kell lenni abban, hogy a nem kiemelt (negatív) csoportban ez a betegség valóban kizárható.
- Ezen feltételek igazolásához igen nagy betegcsoporton randomizált, prospektív vizsgálat sorozatot kell végezni, amelynek eredményeit objektív statisztikai analízisnek kell alávetni. Nem tudunk arról, hogy a „szomatoinfra” eljárás átesett volna-e ilyen kipróbáláson, azt azonban tudjuk, hogy a tele-termográfia ezen a próbán megbukott.
- Nem derül ki a tájékoztatásból, hogy a rengeteg kiszűrt, döntő többségében nyilvánvalóan végül egészségesnek bizonyuló páciens további kivizsgálásának (laboratórium, képalkotó diagnosztika, endoszkópia, stb.) ki fogja biztosítani az anyagi és tárgyi-személyi feltételeit.
- A klinikai kipróbálás előtti, kísérleti fázis finanszírozása nem származhat sem a betegellátásra, sem a szűrővizsgálatokra szánt forrásokból (OEP, ÁNTSZ). A vizsgálatok ezen szakaszában a forrásokat a tudományos kutatások esetében szokásos módon, pályázati, K+F pénzek felhasználásával kell elvégezni, majd – az eredmények hazai és nemzetközi szakmai fórumokon történő publikálása, megmérettetése után – a megfelelő evidenciák megalapozása után lehet mód a klinikai kísérleti fázis lefolytatására.
- A betegségek felderítésére irányuló szűrővizsgálatok az egészségügyi tevékenység kategóriájába tartozó, megfelelő szakképesítéshez kötött eljárások, e feltétel alól sem a WHO, sem más nem adhatott és – ismereteink szerint nem is adott – felmentést. A megfelelő szakképesítés híján végzett egészségügyi tevékenységet joggal tekinthetjük kuruzslásnak.

- Mindezek (és számos, itt nem részletezett egyéb ellenérv) alapján nem lenne szerencsés, ha a tömegtájékoztatás egy élesben még nem kipróbált, jelenleg még kérdéses értékű eljárással kapcsolatban túlzott, idő előtti, szakmailag megalapozatlan várakozásokat ébresztene a magyar lakosságban.

Ezen levelünket a szükséges intézkedések megtétele céljából, illetékességből megküldjük az egészségügyi miniszternek, az ETT elnökének, az Országos Tisztifőorvosnak, az OEP főigazgatójának és helyettesének, a Magyar Honvédség egészségügyi szolgálata parancsnokának, a Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem rektorának, az EüM egészségpolitikai főosztály vezetőjének, egyúttal felajánljuk szakmai tapasztalatainkat és tudásunkat a felvetett kérdések megnyugtató tisztázása, megválaszolása érdekében.

Dr. Palkó András
tanszékvezető egyetemi tanár
a Radiológiai Szakmai Kollégium elnöke

